

บนผืนแผ่นดิน คือข้าวและไหม จิตวิญญาณชาวอีสาน

ภาคอีสานหรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่ประมาณหนึ่งในสามของพื้นที่ประเทศไทย ทั้งหมดหรือประมาณ ๑๗๐,๒๒๖ ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยกลุ่มชนชาติพันธุ์ต่างๆ กว่า ๒๐ ชชาติพันธุ์ ส่วนมากเป็นกลุ่มชนชาวไทยเชื้อสายไทย-ลาว ซึ่งกระจายอยู่ทั่วไปแทบทุกจังหวัด โดยทั่วไปชาวอีสานมีสังคมแบบเกษตรกรรมเพื่อยังชีพ ส่วนใหญ่มีอาชีพหลักคือการทำนาข้าว ซึ่งต้องใช้เวลาดังแต่เพาะปลูกจนกระทั่ง เก็บเกี่ยวประมาณ ๗-๙ เดือนในแต่ละปีตลอดฤดูฝนและฤดูหนาว ส่วนเวลาในช่วงฤดูร้อนประมาณ ๓-๕ เดือนที่ว่างจากงานในนา “ผู้หญิงทอผ้า ผู้ชายจักสาน” เป็นคำกล่าวที่สะท้อนให้เห็นวงจรของการดำรงชีวิตและสังคมของชาวอีสานที่หมุนเวียนเช่นนี้ในแต่ละปี ดังนั้น การทำนาและการทอผ้าจึงนับว่าเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญมากของภาคอีสาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทอผ้า เกือบทุกหมู่บ้านของภาคอีสานมีการทอผ้าไหมและผ้าฝ้ายด้วยวิธีมัดหมี่ ชิด จก ฯลฯ ที่มีเอกลักษณ์ กรรมวิธีและรูปแบบของผ้าที่เป็นของตนเอง ซึ่งมีคุณค่าแก่การสืบสานและอนุรักษ์ไว้ให้แก่คนรุ่นหลังเป็นอย่างยิ่ง

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีนโยบายในการสนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือให้เกิดผลงานด้านนวัตกรรมทางเกษตร องค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรเกษตรกร และเกษตรกร เพื่อการประยุกต์ใช้ประโยชน์ในแนวทางการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน ภายใต้ความร่วมมือสนับสนุนของกรมการข้าวและกรมหม่อนไหม ในการสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทำนาและการทอผ้าของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งจะจัดให้มีขึ้นระหว่างวันที่ 19-21 กันยายน ศกนี้ ณ จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งเป็นเมืองที่อุดมด้วยทุ่งข้าวและเรื่องราวของผ้าทอที่ยังคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมและประเพณีนับพันปี

ในการจัดงานครั้งนี้ นายพรศักดิ์ คักดิเจริญ ประเสริฐ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กล่าวว่า “เมืองศรีสะเกษ เป็นเมืองสงบ น่าอยู่ เป็นเมืองเล็กๆ ริมลำน้ำมูล เรามีทุ่งข้าวที่ผลิตเมล็ดข้าวอร่อยได้ไม่แพ้เมืองอื่น เรามีผ้าไหมผ้าฝ้ายที่เป็นตัวของตัวเองจริงๆ แล้วภาคอีสานเป็นแผ่นดินที่เต็มไปด้วยวัฒนธรรมประเพณีที่ควรมีการสืบสานและอนุรักษ์อย่างยิ่ง โดยเฉพาะภูมิปัญญาท้องถิ่นของแต่ละเมือง งานสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทำนาและการทอผ้าของภาคตะวันออกเฉียงเหนือครั้งนี้ จึงเป็นก้าวแรกที่ผมตั้งใจว่าจะเป็นการจุดประกายให้คนอีสานได้รัก หวงแหน และสืบทอดภูมิปัญญาด้านการนำปลูกข้าวและด้านการเลี้ยงหม่อนทอไหมไว้ให้คงอยู่คู่กับวิถีชีวิตชาวอีสานตลอดไป”

การจัดงานครั้งนี้จึงประกอบพิธีกรรม วิชาการเรื่อง “ทิศทางการส่งเสริมและพัฒนาพันธุ์ข้าวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ซึ่งมีนายชัยฤทธิ์ ดำรงเกียรติ รองอธิบดีกรมการข้าวเป็นผู้นำสัมมนา และการเสวนาในหัวข้อ “แลกเปลี่ยนภูมิปัญญาเลี้ยงไหม ยกระดับรายได้ สานสายใยครอบครัว” โดยมีนายวิโรจน์ แก้วเรือง เป็นผู้นำเสวนา และการเสวนาเรื่อง “วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย : ด้านไหมไทย” โดย : อาจารย์วีระธรรม ตระกูลเงินไทย ผู้ออกแบบลวดลายผ้าทอสำหรับผู้นำ APEC นอกจากนี้ยังมีการแสดงพิธีกรรม “ไหว้ผีปู่ตา” ซึ่งเป็นพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์บ่งบอกถึงรุ่งอรุณของการขึ้นปีใหม่ตามปฏิทินการทำนา ในเสวนา “อนุรักษ์และสืบสานประเพณีพิธีกรรมเกี่ยวกับข้าว” โดย : อาจารย์ ดร.สิทธิพันธุ์ จำปาแดง จากสถาบันวิจัยและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม รวมทั้งยังมีการสาธิตการแปรรูปจากผลิตภัณฑ์ข้าวและไหมมาให้เป็นขนมและขนมกันตลอดงาน